సీతమ్మ పెళ్ళికూతురాయెనే....

"ఇంకా పన్నెండు రోజుల్లో నేనిప్పుడు చేస్తున్న యజ్ఞం పూర్తవుతుంది. అప్పటిదాకా మీరుండితీరాలి. నిజంగా నేనెంత అదృష్ట వంతుణ్ణి! అయాచితంగా మీ వంటి మహర్షి, సాక్షాత్తు బ్రహ్మదేవుడితో సరిసమానులైన మీరు మా ఇంటికి విచ్చేశారు" అన్నాడు జనకమహా రాజు.

విశ్వామిత్రుడు మందస్మితం చేశాడు. రాజును, ఆయన వెంట వచ్చిన శతానందులవారిని, ఇంకా ఇతర మునులను కూచోవలసిందిగా కోరాడు.

విశ్వామిత్రులవారు కూచున్న తర్వాత వాళ్ళంతా కూచున్నారు.

అందరి కళ్ళు రామలక్ష్మణుల మీదనే ఉన్నాయి. వాళ్ళ అంద చందాలనుంచి కళ్ళు తిప్పుకోలేకపోతున్నారు. ఇక జనకమహారాజు ఉండబట్టలేకపోయినాడు. "ఈ సుకుమారులు, ఈ చక్కని తండ్రు లెవరయ్యా?" అని అడిగాడు.

విశ్వామిత్ర మహర్షి పెదవులమీద మొలక నవ్వులు మొలి చాయి. "వీళ్ళా?! వీళ్ళిద్దరూ దశరథ మహారాజు కొడుకులయ్యా! అమిత విక్రములు. రామలక్ష్మణులు. పరమ సుందరులు. ధీరులు. వీరులు. వీళ్ళ పరాక్రమం వల్లే నా యజ్ఞం నిర్విఘ్నంగా సాగి పోయింది. నా యజ్ఞ సంరక్షణ కోసమే దశరథ మహారాజు దగ్గరకు వెళ్ళి బతిమాలి ఈ చక్కనయ్య లిద్దరినీ తెచ్చుకున్నాను. నా యాగం రక్షించడమే కాదు. వీళ్ళు నాతో రావడంవల్ల అహల్యాశాపం కూడా తీరిపోయింది. వీళ్ళు నా వెంట ఎందుకున్నారని కదూ నీ మనసులో

కుతూహలం? నేను జనకమహారాజు యజ్ఞం చూడటానికి వెళుతున్నా నురా నా కన్నతండ్రులారా అని చెపితే వీళ్ళు అన్నారు కదా! ఆయన ఇంట్లో శివుడి విల్లు ఉందట. ఆ విల్లు చూడాలని మాకు మహా సరదా పుడుతున్నది అన్నారు. సరే, రండి అన్నాను. వచ్చారు" అని విశ్వా మిత్రుడేదో చెప్పబోతున్నాడు.

శతానందుల వారికి కళ్ళు జలజలలాడాయి. ఆయన నిలువెల్లా పులకించిపోయినాడు. ఆయన ముఖం ఆశ్వయుజ మాసపు పున్నమ చందమామలాగా అయిపోయింది. 'మా అమ్మ, మా అమ్మ' అనుకుంటే ఆయన మాట పెగుల్చుకోలేకపోతున్నాడు. ఆయన రాముడి వేపే చూస్తూ ఉండిపోయినాడు.

"రామా, రామా! నువ్వెంత మహానుభావుడివయ్యా! మా నాన్న గౌతముడూ, మా అమ్మ అహల్యా, నీ రాకవల్ల మా ఆశ్రమమూ పున ర్జన్మం పొందినట్లే. పరమ పవిత్రమైపోయింది మా ఆశ్రమం. మా అమ్మ మళ్ళీ ఎప్పుడు మనిషవుతుందా అని తపించిపోతున్నాను. నీకు విశ్వామిత్రులవారూ, విశ్వామిత్రుడికి నీవూ దొరికారయ్యా! ఇంతకన్నా పరమానందకరమైన, మహాద్భుతమైన సంగతి ఏముంది? ఈ విశ్వా మిత్ర మహర్షి ఉన్నారే- ఈయన మహిమ పరమాద్భుతమైనది. సప్తర్షు లందరిలోకీ ఈయనే గొప్పవాడు. ఈయన చరిత్ర ఉందే - అటువంటి అద్భుతమైన, మహాసాహసమైన, నవరసభరితమైన చరిత్ర ఇంకెవ్వ రికీ లేదు. సృష్టికి ప్రతిసృష్టి చేసి తన పంతం నెగ్గించుకున్నాడీయన. భూమండలం అన్ని దిక్కుల్లోనూ వేల కొద్దీ సంవత్సరాలు తపస్సు చేశాడు. వసిష్ఠులవారే వచ్చి తనను బ్రహ్మర్షీ అని గౌరవించాలని పట్టుపట్టి ఆ పంతం నెగ్గించుకున్నారు" అని రామ లక్ష్మణులు, జనక మహారాజు, అక్కడ చేరిన సదస్యులూ అంతా ఒళ్ళంతా చెవులు

చేసుకొని వింటూ ఉండగా విశ్వామిత్రుడి శృంగార, అద్భుత, వీర రౌద్ర గాథలన్నీ శతానందుడు వినిపించాడు. కుశ మహారాజుతో కథ మొదలెట్టి, ఆయన కుమారుడు కుశనాభుడు, ఆయన కొడుకు గాధి, గాధి తనయుడీ విశ్వామిత్రుడంటూ ప్రారంభించి, వసిష్ఠుల వారితో విశ్వామిత్రుడికి స్పర్థ కలగడం, త్రిశంకు మహారాజును సశరీరంగా విశ్వామిత్రులవారు స్వర్గానికి పంపించడం, మేనకతో కాపురం, రంభ మీద అలిగి శపించడం — ఇవన్నీ చెప్పుకొచ్చారు శతానందులవారు. పొద్దుననగా మొదలెట్టిన ఆ కథలు పూర్తిఅయ్యేవరకు సాయంకాలమై పోయింది. అక్కడ చేరిన మునులూ, రాచకుటుంబమూ, రామ లక్ష్మణులూ విశ్వామిత్రుల వారి కథలు విని పొంగిపోయినారు.

"రే పొద్దున్న వచ్చి మీ దర్శనం చేస్తాను. శివధనువు తెప్పించి ఈ రాజ కుమారులకు చూపిస్తాను" అని జనక మహారాజు భయభక్తులతో, సంతోషంతో విశ్వామిత్రుడికి నమస్కరించి అంతః పురానికి వెళ్ళిపోయినాడు.

పొద్దున్నే తన మంత్రులను పంపించి విశ్వామిత్రుల వారిని, రామలక్ష్మణులను పిలిపించుకున్నాడు. 'తమ ఆజ్ఞ శిరసావహిస్తాను. సెలవీయండి' అని దోసిలొగ్గి విన్నవించుకున్నాడు జనకమహారాజు విశ్వామిత్రుల వారితో.

"హరుని విల్లు" అన్నారాయన.

"అవునవును" అంటూ జనక మహారాజా విల్లు తన ఇల్లు ఎలా చేరిందీ ఇలా చెప్పారు:

"మా వంశకర్త నిమి అనే మహాప్రభువు. ఆయనకు ఆరవ తరంలోని మహారాజు దేవరాతుడు. ఈ విల్లు నీ దగ్గర ఉంచవయ్యా

మహానుభావా అని దేవతలు ఆయనకు ఇచ్చారు దీన్ని. దేవతలకు ఎట్లా లభించిందీ ధనువు అంటే, దక్షయాగ సందర్భంలో తనకు జరిగిన అవమానానికి, అపకారానికి మహాకోపంవచ్చింది చంద్ర జూటుడికి. కన్నబిడ్డనే కడుపున పెట్టుకున్నాడు పాపిష్ఠుడు దక్షుడు. కాల్చుకున్నాడు. కళ్లు నెత్తిమీదికి తెచ్చుకున్నాడు. దాంతో కపర్దికి మహా కష్టమనిపించింది. కోపం ముంచుకొచ్చింది. విల్లు ఎక్కుపెట్టి అల్లెతాడు కూర్చాడు. ఇకనేం - అక్కడున్న దేవతలంతా హాహాకారాలు చేశారు. అల్లకల్లోలమైపోయినారు. హరహరా, మహాదేవా అని చేతులు జోడించి ఏడ్చేశారు. నీవేకదా మాకు దిక్కు? మా తండ్రివి. మా రక్షకుడివి. ఇంత కోపం నీకు వస్తే మేమేమైపోవాలి అని ఆయన్ను బాగా పొగిడారు. దాంతో శివుడికి కోపం తగ్గిపోవడమే కాదు, దేవతలపై అమితమైన జాలి కలిగింది. తనకు కలిగిన తీరరాని కష్టం సంగతే మరచిపోయినాడు. దేవతలనందరినీ అమితంగా సంతోష పెట్టాలని, వాళ్ళకు తనవల్ల ఇక ఏమాత్రమూ భయంకూడా లేకుండా చేయాలనీ- ఆయన మహాదేవుడు కాబట్టి, పట్టుకుపొండిరా, ఎందుకలా ఏడుస్తారు వణికిపోతూ అంటూ తన విల్లు వాళ్ళ కిచ్చేశాడు. దేవతలైతే మాత్రం ఆ విల్లును భరించగలరా? వాళ్ళు దాన్ని మా వంశంలో దేవరాతుడి కిచ్చారు, భద్రంగా నీ దగ్గరుంచవయ్యా అని. అదుగో, అప్పటి నుంచీ మా ఇంట్లో ఉంటున్నది ఈ విల్లు. తరతరాలుగా మేము ఈ పినాక ధనువును అర్చించుకుంటూ వస్తున్నాం. అయితే ఒక వింత. ఏం జరిగిందో తెలుసా?

"ఒకసారి నేను యజ్ఞం చేదామని శాస్త్రంలో చెప్పినట్లుగా భూమి శుద్ధికోసం నాగలి పూన్చి దున్నుతుండగా. అందాల మందసం ఒకటి దొరికింది సుమా! దాన్ని తెరచి చూద్దునుకదా! పండు జాబిల్లి రేక లాగా, మేఘం నుంచి జారిపడ్డ మెరుపులాగా ఒక చక్కని చుక్క,

గారాల తల్లి అందులో ఉంది. భేష్! నాగటి చాలున లభ్యమైంది ఈ బంగారుతల్లి అని, సీత అని పేరు పెట్టుకొని అల్లారుముద్దుగా పెంచు కుంటున్నాను. ఈ అమ్మాయి పరదేవత. అనన్య సామాన్య లావణ్య. ఈమెను మామూలు రాజుల కెవరికో ఎలా ఇచ్చి పెళ్ళి చేయగలను? ఈ తల్లి వీర్యశుల్క. ఈమెకు తగిన వరుడొచ్చిననాడే పెళ్ళి చేస్తాను అనుకున్నాను. నా కొక ఉపాయం తోచింది. మా ఇంట్లో శివ ధనువు ఉంది కదా! దాన్ని ఎవరైతే ఎక్కుపెట్టగలరో వాళ్ళకు మాత్రమే ఈ బంగారు తల్లినిచ్చి పెళ్ళి చేస్తాను అనుకున్నాను. అందరితో చెప్పాను. ఆశపడి వారూ వీరూ వచ్చి తెల్లమొహాలు వేసుకొని వెళ్ళి పోయినారు. వెళ్ళిపోయినవాళ్ళు వూరుకున్నారా? కోదండం ఎక్కు పెట్టాలని కుంటిసాకొకటి పెడుతున్నాడీ జనకుడని అందరూ కూడ బలుక్కుని నా మీదికి యుద్ధానికి వచ్చారు. ఒక సంవత్సరమంతా నాతో యుద్ధం చేశారు. నేను చాలా అలసిపోయినాను. కాని, దేవతలు నా పట్ల దయ తలిచారు. అందువల్ల అందర్నీ వోడించి వెళ్ళగొట్టాను. ఇదుగో, చూదురుగాని ఉండండి - నా మనసులో ఏమిటోగాని ఉబలాటంగా ఉంది. ఈ రాముడు ఈ విల్లు ఎత్తితేచాలు, మా సీతనిద్దామని ఉంది" అన్నాడు జనకమహారాజు.

విశ్వామిత్రుడు చిరునవ్వు నవ్వాడు. అసలొకటి దాన్ని చూడనివ్వవయ్యా నీ ఇల్లు బంగారంగానూ అన్నారాయన. మంత్రులవేపు చూశారు జనకమహారాజు. వాళ్ళు హడావుడిగా వెళ్ళి మేరుపర్వతమా, వెండికొండా, ఉదయాచలమా, గంధమాదనమా అనిపించే పసిడికాంతీ, తళతళ చక్రాల సందడి, శ్రీగంధ సౌరభం అంతటా వ్యాపిస్తుండగా ఐదువేల మంది మహాయోధులు పెద్ద మందసం లాగుకుంటూ తీసుకొని వచ్చారు. అది దగ్గరగా రాగానే జనక మహారాజు చేతులు జోడించి విశ్వామిత్రుల వారివేపు చూసి, రామలక్ష్మణులవైపు మళ్ళి ఇట్లా

అన్నాడు: "నరులు, సురలు, యక్షులు, కిన్నరులు, కింపురుషులు, గంధర్వులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు ఎవరూ దీన్ని ఎక్కు-పెట్టలేరు. ఇక మానవుడు దీనివేపు చూడనైనా గలరా?" అంటూ మళ్ళీ విశ్వామిత్రుడి కేసి పరమ వినీతుడై చూస్తూ- "ముల్లోకాలలో ఈ విల్లును ఎక్కు-పెట్టే సమర్థుడే లేడే- మీ మాట ఎలాగ కాదనడమని ఇంత ప్రయత్నం మీద తెప్పించాను. చూదామని వచ్చారుకదా! మీ రాజకుమారులకు చూపండి" అని విన్నవించుకొన్నాడు జనక మహారాజు.

విశ్వామిత్రుడికి అణచుకోలేని నవ్వువస్తున్నది. "రామభద్రా! చూడు మరి" - అన్నాడాయన. పైన ఉన్న మూతను నెమ్మదిగా ఎత్తాడు రామచంద్రుడు. "మునికులతిలకా! మీ ఆజ్ఞ అయితే దీన్ని పైకితీసి, అల్లెతాడు బంధిస్తాను" అన్నాడు విశ్వామిత్రుల వారితో. జనక మహా రాజు కూడా తలవూపి సంతోషంగా చూశారు రామచంద్రుణ్ణి. ఆ నీల మేఘశ్యాముడు, కాకపక్షధరుడు అవలీలగా ఇట్టే ఆ విల్లును ఎత్తి పట్టు కున్నాడు. మహర్షులు, రాజబంధువులు, జనక మహారాజు యాగానికి వచ్చిన ఎందరో రాజులు, రాజకుమారులు ఎంతో ఆశ్చర్యపోయారు. రాముడు అల్లె తాటిని చెవిదాకా లాగి విడిచిపెట్టాడు. మదపుటేనుగు తొండందెబ్బకు చెరుకుగడ విరిగినట్లుగా ఆ విల్లు కాస్తా విరిగి పోయింది. అయితే అప్పుడు పుట్టిన ప్రళయ భీకరమైన శబ్దానికి అక్క-డున్న వాళ్ళ ఒళ్ళు జలదరించింది. కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి. చెవులు దిబ్బెడలు పడిపోయినాయి. ఒక్క- విశ్వామిత్రుడు, జనకమహారాజు, రామలక్ష్మణులు తప్ప తక్కిన అందరూ చొక్కు- జల్లినట్లు దిగ్భ్రాంతి చెందారు. చాలాసేపటికి వాళ్ళంతా తేరుకున్నారు.

ఇక అప్పుడు పట్టజాలని సంతోష తమకంతో జనకమహారాజు అన్నాడు గదా - "ఓ మహర్షీ! నా పాలిటిదైవానివయ్యా నీవు. నా తల్లి సీత వీర్యశుల్క- అని నేను ప్రతిజ్ఞ చేశాను. ఆ ప్రతిజ్ఞ నీ వల్ల నేటికి

నెరవేర్చుకో గలిగాను, మహానుభావా! మా సీతను రాఘవుడికిస్తాను" అని నోట్లో మాట నోట్లో ఉంటూ ఉండగానే "మంత్రులతో దశరథ మహారాజుకు కబురుచేస్తాను. మీ అనుజ్ఞకోసం వేడుకుంటున్నాను" అని విశ్వామిత్రుల వారికి జనకుడు విన్నవించుకున్నాడు. శుభస్య శీఘ్రం అని చాలా సంతోషపడ్డారు విశ్వామిత్ర మహర్షి. బంగారు రేకుమీద శుభలేఖ తయారైంది. రామలక్ష్మణులు మిథిల చేరిన మంగళ వర్తమానం, విశ్వామిత్రుల వారి కుశలం, శివుని విల్లు దాశరథి ఎక్కుపెట్టగానే విరిగిన సంగతి - అన్నీ దశరథ మహారాజు వారికి వినిపించి, మీరు వెంట ఉండి వారిని తీసుకుని హుటాహుటి ఆగమేఘాల మీద రావాలి అని మంత్రులకు చెప్పాడు జనకమహారాజు. వాయువేగ జవం గల గుర్రాల మీద మూడు రోజులు ప్రయాణం చేసి అయోధ్య చేరారు జనకుడు పంపిన మంత్రులు. "విశ్వామిత్ర మహర్షి ఆజ్ఞాపనచే మేమీ శుభ వర్తమానం మీకు చెబుతున్నాం. మహారాజా! మా జనక మహారాజు సాంజలియై మీకి విధంగా చెప్పి పంపారు మమ్మల్ని" అని మిథిలలో జరిగిన యావత్తు సంగతులు వినిపించారు మంత్రులు.

దశరథ మహారాజు సంతోషం అంతా ఇంతా కాదు. వసిష్ఠుల వారికి, వామదేవుడికి నమస్కరించి, మంత్రులను పిలిచి ఉన్నపళంగా బయలుదేరమన్నాడు దశరథ మహారాజు. ఆ తెల్లవారుజామున అంతా బయలుదేరారు. జనకుడి మంత్రులు కూడా ఉన్నారు. వశిష్ఠులవారు, వామదేవుడు, జాబాలి, కశ్యపులవారు, కాత్యాయన మహర్షి, మార్కండేయులవారు ముందు ఉన్నారు. చతురంగ బలాలు, అంతులేని ధన కనకవస్తువాహనాలతో, అయోధ్య నగరమంతా కదిలిందా ఏమిటన్నట్లు పెళ్ళివారు బయలుదేరారు. మిథిల చేరడానికి నాలుగు రోజులు పట్టింది మగపెళ్ళివారికి.

జనకమహారాజు ఎదురొచ్చి "ఓహో ఏమి నా భాగ్య"మని పొంగి పోయినాడు. "ఇంద్రుడి చుట్టూ దేవతలు కొలిచి ఉన్నట్లుగా కళ్ళ పండుపుగా వసిష్ఠులవారు నా నగరానికి విచ్చేయడమా! నా జన్మ సార్థకమై పోయింది. నా బిడ్డ లోకోత్తరమైన అదృష్టవంతురాలు" అని మగపెళ్ళి వారిని గౌరవించాడు జనకమహారాజు. దశరథ మహారాజుతో ఆయన అన్నాడూ-"ఇక నేను మీ చెప్పుచేతలలోనివాణ్ణి. అంతా మీరే చూసుకోవాలి. ఇక ముందు పనులన్నీ మీ రెట్లా చెపితే అట్లా జరుగుతవి." అప్పుడు దశరథుల వారన్నారూ-"ఇది చాలా బాగుంది. పుచ్చుకునేవాడు ఇచ్చుకునేవాడి దగ్గర చేతులు కట్టుకుని నిలబడతాడు. అయ్యా! మీ ఆజ్ఞ ఎలాగుంటే అలా నడచుకునేవాణ్ణి నేను. మేం స్వతంత్రులం కాం. మీ అధీనులం ఇకనుంచీ." ఈ మాటలు విని అందరూ నవ్వుకున్నారు.

జనకమహారాజుకి తన తమ్ము డప్పుడు తన ప్రక్కనే లేక పోవడం కష్టమనిపించింది. "ఇక్షుమతీ నదీతీరాన సాంకాశ్యపురంలో ఉన్న నా తమ్ముడు కుశధ్వజుడు రాకుండా సీత పెళ్ళి ఎట్లానయ్యా నేను చేసేది?" అని శతానందుల వారిని తమ్ముణ్ణి వెంటనే మిథిలకు తీసుకుని రమ్మని కోరాడు జనక మహారాజు. శతానందుల వారా ఏర్పాటు క్షణంలో చేశారు. ఇలా పెళ్ళి దూతలు అలా కుశధ్వజుణ్ణి కుటుంబ పరివార సమేతంగా మిథిలకు తీసుకునివచ్చి జనకమహారాజుకు చాలా సంతోషం కలిగించారు.

కళ్యాణమంటపానికి దశరథ మహారాజుని, ఆయన ఇల్లాళ్ళను, పెళ్ళి కొడుకును తీసుకుని రావలసిందని జనకమహారాజు సుధామను డనే మంత్రిని పంపించాడు. దశరథుడు అందరితోనూ కలిసి వచ్చాడు. మా వసిష్ఠుల వారు మా వంశక్రమమంతా చెబుతారు. ఈయన మా కులదైవం అన్నారు దశరథ మహారాజు. సృష్టికాద్యుడు బ్రహ్మదేవుడు.

ఆయన మానస పుత్రుడు మరీచి. ఆయనకు కశ్యపుడు పుట్టాడు. ఆయనకు సూర్యుడు. సూర్యుడికి వైనస్వతుడనే మనువు పుట్టాడు. మనువుకు ఇక్ష్వాకు మహారాజు అని వంశవృక్షమంతా వినిపించి అజమహారాజుకు దశరథుడు, దశరథుని నలుగురు కొడుకుల వద్దకు చేరుకున్నారు వసిష్ఠుల వారు. ఇంకా ఇలా అన్నారాయన-నీ రెండో కూతురు ఊర్మిళను మా లక్ష్మణుడి కీయవయ్యా అని. జనకుడు కొండ ఎక్కినంత సంబర పడ్డాడు. కన్యాదాతగా నా వంశక్రమం తెలియజేసుకుంటాను చిత్తగించండి అని జనకుడు తమ వృత్తాంతమంతా వినిపించాడు. మా మూలపురుషుడు నిమి. ఆయన కుమారుడు మహాపరాక్రమవంతుడు మిథి. ఆయనకు మొదటి జనక మహారాజు. ఆయనకు యుపదాసుడు. ఆయనకు నందివర్ధనుడు. ఆయనకు రాజర్షియైన దేవరాతుడు జన్మించాడు అని ఈ విధంగా వంశవృక్షం వర్ణించుకుంటూ వచ్చి, సాధు పోషకుడైన హ్రస్వరోముడనే మహారాజుకు నేను, నా తమ్ముడు కుశధ్వజుడు జన్మించాం అని జనకుడు చెప్పి, సాంకాశ్య పురం పరిపాలించే సుధన్వుడు శివకార్ముకంతో సీత నిస్తావా, లేదా అని నా పైన యుద్ధానికి వచ్చాడు. అప్పుడతణ్ణి వధించి సాంకాశ్యానికి నా తమ్ముణ్ణి రాజును చేశాను అని చెప్పాడు. ఆయన ఇలా తమ వృత్తాంతం చెబుతూ ఉండగా వసిష్ఠుల వారూ, విశ్వామిత్రుల వారూ లేచి, అవునయ్యా జనకమహారాజా! మీ తమ్ముడికి ఇద్దరు కూతుళ్ళున్నారు కదా! వాళ్ళను మా భరత శత్రుఘ్నుల కివ్వకూడదా? అని అడిగారు. అంతకన్నానా మహాప్రభూ, రఘువంశంతో మేం వియ్యమంది పవిత్రులమయ్యాము. నలుగురికీ ఒకేసారి పెళ్ళిచేదాం అన్నాడు జనకమహారాజు.

శుభముహూర్తాన మధ్యనున్న తెర తీయగానే రాముడూ, సీతా ఒకరి నొకరు చూసుకున్నారు. ఆ మోహనాంగి పరవశించి పోయింది. చంద్రుని చూసిన కలువ పూలే అయిపోయినాయి జానకి ముగ్ధనయ

నాలు. రాముడి కళ్ళు ఇంతింతలైనాయి. ఆమె లావణ్య సరసిలో విక సించిన అబ్జాలే అయినాయి రఘురాముని కన్నులు. లక్ష్మణస్వామి ఊర్మిళను, భరతుడు మాండవిని, శత్రుఘ్నుడు శ్రుతకీర్తిని పెళ్ళా డారు.

జనకమహారాజు దశరథుణ్ణి, వసిష్ఠ మహర్షిని, విశ్వామిత్రుణ్ణి ఇంకా ఇతర ఋషులనూ ఎంతగానో మర్యాదలు చేసి సంతోష పెట్టాడు. లక్షల గోవులు, కోట్ల బంగారు, కోటి ముత్యాలు, కోటి పగ డాలు కూతుళ్ళ కిచ్చాడు జనకమహారాజు.

కొడుకులనూ కోడళ్ళనూ బంగారు పల్లకీలో ఎక్కించుకొని మంగళవాద్యాలు మోగుతుండగా దశరథమహారాజు వియ్యాలవారి దగ్గర సెలవు తీసుకుని అయోధ్యకు బయలుదేరాడు.

విశ్వామిత్రుడు హిమాలయాలకు బయలుదేరి వెళ్ళిపోయినారు.

(మహాకవి గోపీనాథం వేంకటకవిని వందన పూర్వకంగా సంస్మరిస్తూ).

ఆంధ్రపత్రిక - సచిత్ర వారపత్రిక - 1982